

29.9.2025

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

HE 77/2025 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyviksi laeiksi

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua kansallista metsäkatolakia koskevasta hallituksen esityksestä.

Metsäkato on globaalisti aito haaste ja Elintarviketeollisuusliitto pitää asetuksen perimmäistä tavoitetta puuttua globaalisti metsien tilan heikkenemiseen vahvasti kannatettavana. Suomalaiset elintarvikealan yritykset ovat tehneet pitkäjänteistä työtä vastuullisten hankintakäytäntöjen kehittämiseksi. Monet alan toimijat ovat jo vapaaehtoisesti sitoutuneet metsäkatovapaiden raaka-aineiden hankintaan.

Asetuksen tarjoamat joustomahdollisuudet hyödynnettävä täysimääräisesti

Hallituksen esityksessä on mielestämme erittäin hyvin pyritty hyödyntämään EU:n metsäkatoasetuksen tarjoamat kansalliset joustomahdollisuudet. ETL pitää erittäin tärkeänä, että esimerkiksi hallinnollisten sanktioiden osalta laissa ehdotetaan hallinnollisen seuraamusmaksun rinnalle kiinteää euromääräistä rikkomusmaksua. Metsäkatoasetuksen mukaan helposti pilaantuvien tuotteiden keskeytys saa kestää enintään 72 tuntia. ETL korostaa, että tarkastukset näiden tuotteiden osalta on toteutettava viipymättä, sillä osa elintarvikkeista voi olla myyntikelvottomia jo tämä ajan puitteissa. Kansallisessa lainsäädännössä olisi tullut mielestämme myös tarkentaa, miten tarkastusten mahdollinen määräaikojen venyminen korvataan toimijoille tai tuotteiden pilaantuminen huomioidaan osana hallinnollisia seuraamuksia.

ETL huomauttaa, että metsäkatoasetuksen toimeenpano aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia elintarvikealan toimijoille. Yrityksille ei pitäisi asettaa enää uusia 9 §:n mukaisia lisäkustannuksia toimivaltaisen viranomaisen kustannusten kattamisesta. Kansallisella tasolla käyttöön otettavat viranomaisten valvontakustannusten kattamista koskevat maksut heikentävät kotimaisen toimijoiden kilpailukykyä suhteessa ulkomaalaisiin kilpailijoihin.

Lainsäädännön oltava selkeä ja tarpeettomat lisäkustannukset vältettävä

ETL on huolissaan metsäkatoasetuksen myötä luodusta mahdollisuudesta esittää perusteltuja huolenaiheita, sillä niihin liittyvät määritelmät ovat tulkinnanvaraisia. Tarkastukset myös vaativat toimijoiden resursseja ja aiheuttavat yrityksille lisäkustannuksia. Toimintaympäristön ennakoitavuuden parantamiseksi 13 §:ään tulisi mielestämme selkeästi kirjata, että sama taho ei voi toistuvasti tehdä perusteltuja huolenaiheita koskevia ilmoituksia, jos niissä ei ole merkittävää uutta metsäkatoasetuksen rikkomiseen liittyvää tietoa. Ruokavirastolle tulisi myös antaa mahdollisuus päättää asian käsittelemättä jättämisestä, jos toimija on asianmukaisesti tarkastettu eikä ilmoituksessa ole uutta merkittävää tietoa perustellusta huolenaiheesta.

Metsäkatoasetuksessa ei ole erityistä yritysten kokoon liittyvää rajausta, joten on erittäin tärkeää, että kansallinen lainsäädäntö on selkeä myös pk-yritysten näkökulmasta. Johtuen metsäkatoasetuksen tulkinnanvaraisuudesta ja myöhemmin julkaistuista tulkintaohjeista lain lukuisat viittaukset asetukseen tekevät lainsäädännöstä vaikeaselkoisen. Mielestämme hallituksen esitys myös toistaa tarpeettoman yksityiskohtaisesti asetuksen vaatimuksia etenkin kotimaisten nautaeläinten tietovaatimuksista ja alkuperätiedoista. Tämä hankaloittaa mahdollisuuksia reagoida mahdollisiin EU-tasolla asetukseen tehtäviin muutoksiin.

Kansallisen metsäkatolain käsittely tulisi keskeyttää

ETL tunnistaa, että metsäkatoasetuksen toimeenpano on haastava kokonaisuus, sillä kokonaisuuteen liittyy EU-tasolla edelleen lukuisi avoimia kysymyksiä. Suomi on lukuisten muiden jäsenmaiden kanssa peräänkuuluttanut Euroopan komissiolta metsäkatoasetuksen yksinkertaistamista. Tiistaina 23.9.2025 ympäristökomissaari Jessica Roswall ilmoitti, että komissio ehdottaa EU:n metsäkatoasetuksen voimaantulon siirtämistä jälleen vuodella eteenpäin. Samassa yhteydessä komissaari kertoi, että myös asetuksen sisältöä ollaan mahdollisesti tarkastelemassa uudelleen. **Yritysten tasavertaisen toimintaympäristön turvaamiseksi, kansallisen lisäsääntelyn ja tarpeettomien kustannusten välttämiseksi ETL katsoo, että kansallisen metsäkatolain käsittely tulisi keskeyttää.**

Loppuun haluamme huomauttaa, että kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, niin vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuutta erityisesti yrityksiin kohdistuvista vaikutuksista. Elintarvikealan toimijoille uusia kustannuksia koituu erityisesti uusista tietojärjestelmistä. Vaikutusten arvioinnissa on keskitytty arvioimaan taloudellisia vaikutuksia lähinnä kotimaisen nautasektorin osalta. Alan toimijoille aiheutuva kustannusarvio on kuitenkin perustunut oletukseen, että toimijoilla on sähköisten rajapintojen kautta käytettävissä Ruokaviraston hallinnoimissa viranomaisrekistereissä olevat tiedot nautaeläinten pitopaikoista ja pitopaikkojen metsäkatovapaudesta. Taloudelliset vaikutukset nautasektorin toimijoille ovat huomattavasti suuremmat, jos rajapinnat eivät ole yritysten hyödynnettävissä, kuten Ruokavirasto on toimijoiden välisissä keskusteluissa antanut ymmärtää.

Lisätiedot: vastuullisuusjohtaja Satumaija Levón, satumaija.levon@etl.fi, puh. 040 752 8537